

Openingsrede van de voorzitter, ir. A. J. van der Poel, gehouden op de 56e najaarsbijeenkomst van de Koninklijke Nederlandse Bosbouw Vereniging op 14 oktober 1980 te Utrecht

Dames en heren,

Gaarne wil ik u welkom heten op onze 56e najaarsvergadering.

Eind mei van dit jaar werden we opgeschrikt door het overlijdensbericht van Ton Kuhn, houtvester in Drente en vele jaren lid onzer vereniging. Met hem is een houtvester gestorven die ook als houtvester geboren was. Dat was hem ook aan te zien. Daarin kon niemand zich vergelissen. Hij had een grondige afkeer van papieren rompslomp, hetgeen ook tot uitdrukking kwam in een weldoordachte wijziging in zijn ambtelijke loopbaan. Hij leefde met en voor zijn bos. Op zijn terrein had hij gezag. Er zijn mij slechts weinigen bekend bij wie de weetgierigheid, de drift tot handelen en kritische zin zich zo met het wezen verbonden hadden. Het zijn de goede dingen, waarover gepraat en geschreven wordt als het plotseling te laat is, maar waarvan we hopen, dat ze een blijvende troost vormen voor degenen die hij achterliet.

Laten wij hem een ogenblik in stilte gedenken.

Verheugend is een toenemende belangstelling voor het bos, niet alleen in politieke kringen, maar zeker onder de bevolking.

De politieke belangstelling komt in de memorie van toelichting bij de landbouwbegroting 1981 duidelijk tot uiting. Bij de behandeling in de Kamer heeft de minister de terughoudendheid die vorig jaar in een motie Langedijk-De Jong werd gevraagd met betrekking tot bosuitbreiding duidelijk weersproken door te wijzen op de problemen in de bosbouwkolom inclusief de houtverwerkende industrie. Ik kom daar later op terug. Ook onder de bevolking neemt de belangstelling toe getuige de deelname aan de door het Staatsbosbeheer onlangs georganiseerde week voor het bos.

Wij die vanuit ons vak met het bos te maken hebben kunnen helaas niet al te optimistisch zijn. De negatieve bedrijfsuitkomsten, zoals die uit het laatste LEI-onderzoek blijken, blijven zorgelijk. Ook de prijsontwikkeling van hout stemt niet vreugdevol.

Waren de prijzen voor rondhoutsortimenten in 1980 over de gehele linie beduidend hoger dan in 1979, aan de vooravond van 1981 is het duidelijk dat

de prijzen lager zullen zijn.

Over de omvang van de prijsverlagingen heerst nog onzekerheid.

De verwachting voor de sortimentprijzen in 1981 zijn:

- zaaghout en kistenhout: prijshoudend
- helpalen: prijsdaling in de orde van grootte van 20%
- perkoenen en paaltjes: prijsdaling van 5 à 10%
- spaanplatenhout: prijsdaling in België van zeker 5%, in Duitsland prijsstijging van ca. 5%
- papierhout: prijsdaling van nog onbekende omvang.

Bovenstaande ontwikkelingen zijn het gevolg van een sterke teruggang van de bouwactiviteiten in West-Europa en van grote concurrentie op de internationale markten voor cellulose en papier door producenten die over goedkopere energie en over goedkoper hout beschikken dan de Westeuropese producenten.

In de voorjaarsbijeenkomst hebben we uitvoerig aandacht besteed aan de bosbouw in de Derde Wereld. Wij hebben ons verheugd over de grote belangstelling voor dit onderwerp en de ruime publiciteit die deze bijeenkomst teweeg heeft gebracht.

Het is verheugend te kunnen mededelen dat vanuit het Ministerie voor Ontwikkelingssamenwerking vanaf 1981 een bedrag van 100 miljoen gulden ter beschikking wordt gesteld als een bijdrage voor de oplossing van de problematiek die wij toen aan de orde hebben gesteld. Op de tweede dag onzer voorjaarsbijeenkomst hebben we stilgestaan bij de veelomvattende problematiek van de groenvoorziening in verstedelijkend gebied. Ook de tweede dag mochten we ons verheugen in een grote belangstelling. Duidelijk is die dag naar voren gekomen hoe grote betekenis voor de ruimtelijke ontwikkeling de uitbreiding van het bosareaal in Nederland moet worden geacht.

Nu de parlementaire behandeling van de Nota Landelijke Gebieden op komst is is het van belang daarop nogmaals de aandacht te vestigen.

Daar bos in tegenstelling tot andere vormen van bodemgebruik in hoge mate de eigenschap heeft om meerdere vormen van maatschappelijke functies gelijktijdig te vervullen, kan de uitbreiding van het bosareaal worden beschouwd als een bijzonder doelmatig gebruik van de schaarse grond. Wanneer we daarmee ook een bijdrage kunnen leveren aan de houtvoorziening, waardoor we minder import-afhankelijk worden, dragen we tevens – zij het langs een omweg – bij tot oplossing van problemen in de Derde Wereld. Meer eigen hout werkt tevens positief uit op de betalingsbalans en kan de economische positie van de houtverwerkende industrie worden versterkt.

Bij deze bosuitbreiding speelt ook de inrichting van Flevoland een rol waarover in de Derde Nota Ruimtelijke Ordening reeds sprake is.

Omdat Oostelijk Flevoland reeds nagenoeg is ingericht gaat het met name om Zuidelijk Flevoland. In dit gebied zijn reeds aanzienlijke boscomplexen tot stand gebracht.

Heel belangrijk daarbij is het feit dat een deel daarvan ligt in de stedelijke zone van Almere. Een ander deel is gesitueerd in de voor de recreatie zo belangrijke zone langs de Randmeren.

Het overheidsbeleid voorziet ook in de stimulering van voor de grondstoffenvoorziening zo vitale rol van het bos, namelijk een efficiënte bosbeheersvoering ten behoeve van de houtteelt en een zo groot mogelijk areaal bos ten behoeve van deze functie. Met name in Zuidelijk Flevoland ligt het produktieniveau bijzonder hoog en het is bij uitstek de plaats voor bosuitbreiding ten behoeve van de houtvoorziening. Over de voortgaande inrichting van de polder vindt thans overleg plaats in de Zuiderzeecommissie van de Raad voor de Waterstaat om te komen tot een definitieve bepaling van het areaal bos, landbouw, natuur en urbane ontwikkeling in de polder.

De regering heeft in een beleidsvoornemen dat de planologische kernbeslissing procedure zal doorlopen, kenbaar gemaakt dat zij voorstander is van inpoldering van de Markerwaard. De nieuwe polder, die circa 41.000 ha groot zou moeten worden zou ook voor de aanleg van nieuw bos in de tweede helft van de jaren negentig en in het begin van de ééntonstigste eeuw van belang kunnen zijn. Het thans voorziene bosuitbreidingsbeleid (ca. 35.000 ha) zal dan in de Markerwaard kunnen worden voortgezet. Voor de houtvoorziening een zaak van groot belang, evenals voor de recreatie.

Ook de grote mogelijkheden, die hier komen te liggen op het terrein van de natuurbouw, getuige de ontwikkelingen in Zuidelijk Flevoland verdienen mijns inziens in de kringen van natuurbehoud meer aandacht.

Het functioneren van het Nederlandse bos ten behoeve van de houtproductie en de grondstoffenvoorziening voor de Nederlandse Industrie staat centraal in het rapport "Regionaal hout" dat werd opgesteld door het Adviesbureau Arnhem (Nederlandsche Heidemaaatschappij) in opdracht van de Vereniging van Nederlandse Papier- en Kartonfabrieken en de Stichting Industrie-Hout. De conclusies en aanbevelingen van deze commissie zijn onder meer:

- verhoging van het aanbod in de toekomst is mogelijk door bosuitbreiding. Het instrumentarium lijkt onvoldoende afgestemd op een snelle realisatie;
- het bosbeheer tendert naar hogere kapleeftijden. Hierdoor wordt het houtaanbod in de eerste decennia negatief beïnvloed. Het effect van kapleeftijd en boomsoortenkeus op de beschikbaarheid van hout dient een belangrijke factor te zijn bij de bepaling van het bosbouwbeleid;
- grondstoffenbeleid van het Ministerie van Economische Zaken en bosbouwbeleid van het Ministerie van Landbouw en Visserij zouden meer op elkaar moeten worden afgestemd. Institutionalisering van overleg tussen beide ministeries is gewenst;
- ten behoeve van grondstoffen- en bosbouwbeleid zijn regelmatig analyses van de ontwikkelingen op de internationale hout- en pulpmarkt van belang. Veel gegevens over de plaats van bedrijven die regionaal hout verwerken, de omvang en samenstelling van dat hout, alsmede de prijs daarvan ontbreken.

Tijdens de behandeling van de ontwerpen van Wet tot wijziging van de Vermogensbelasting en van de Successiewet – deze wetsontwerpen werden eind 1979 ingediend, terwijl de behandeling door de Tweede Kamer onlangs werd afgerond – is van diverse zijden in de Tweede Kamer gepleit voor verruiming van de faciliteiten voor Natuurschoonwetlandgoederen. Door het Bosschap was daarvoor met klem gepleit, terwijl ook de Stuurgroep Natuurschoonwetlandgoederen in een advies aan de Staatssecretaris van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk adviseerde tot verruiming van genoemde faciliteiten.

Tijdens de Kamerbehandeling werden enkele amendementen ingediend, deze werden of in de loop van de beraadslagingen teruggenomen of verworpen.

Uiteindelijk legde de Kamer zijn standpunt neer in een motie, waarin de regering wordt uitgenodigd verbeteringen te overwegen in de waardebepaling van landgoederen. Gesuggereerd wordt dit te zoeken in de richting van een systeem, waarbij de in de Wet op de Vermogensbelasting voorkomende bedragen van opengestelde landgoederen en van de zogenaamde gesloten landgoederen worden gesteld op 1/16 en 1/6 op basis van 80% van de waarde in het economisch verkeer. Volgens de motie dienen dienovereen-

komstige bepalingen in de Natuurschoonwet en in de Successiewet in overweging te worden genomen en zullen de resultaten van de overwegingen begin 1981 aan de Kamer moeten worden voorgelegd.

Het moet voor de instandhouding van de particuliere landgoederen van het grootste belang worden geacht dat aanpassing van genoemde belastingwetten in de bepleite zin plaatsvindt. Het is maatschappelijk van veel belang dat particulieren bereid blijven vermogen in landgoederen (dit zijn hoofdzakelijk met bossen of andere houtopstanden bezette terreinen) belegd te houden, julst nu de bedrijfsresultaten in de bosbouw negatief zijn.

De bedrijfsresultaten in de bosbouw ontwikkelden zich in 1978 blijkens het deze zomer verschenen LEI-rapport terzake ongunstig. Gemiddeld werd per ha f 103,- verlies geleden. Deze ontwikkeling vormde voor het Bosschap aanleiding bij de Minister van Landbouw en Visserij en bij de Vaste Commissie voor Landbouw en Visserij uit de Tweede Kamer aan te dringen op verbetering van de bosbijdrageregeling, zulks om de bosinstandhouding en de werkgelegenheid in de bosbouw veilig te stellen. Concreet bepleit te het Bosschap:

- verhoging van de vaste beheersbijdrage van f 95,- tot f 125,- per ha per jaar;
- indexering van de vaste beheersbijdrage;
- een zodanige bepaling van de bijdrage in de kosten van onrendabel werk, dat het thans geldende subsidiepercentage ook werkelijk wordt gehaald.

De minister heeft tegenover het Bosschap en ook in de Tweede Kamer gesteld, dat hij een voorkeur heeft voor een verhoging van de bijdrage in de kosten van herbeplanting. Verhoging daarvan kan volgens de Minister de terughoudendheid om tot eindkap over te gaan verminderen en aldus bijdragen tot een verbetering van de rentabiliteit van de bosbedrijven. Overeenkomstig zijn toezegging heeft de Minister terzake inmiddels advies gevraagd aan de Bosbouwvoorlichtingsraad. De raad is gevraagd de verhoging van de herbeplantingsbijdrage te bezien in relatie tot de bosbijdrageregeling.

Indien een verhoging van de herbeplantingsbijdrage - deze is thans 50% van de normaal te achten kosten van herbeplanting - tot bijvoorbeeld 80%, zou worden doorgevoerd, zou een oud verlangen van het bosbouwbedrijfsleven worden vervuld.

Zonder een waardeoordeel te willen vellen over verhoging van de herbeplantingsbijdrage in plaats van verhoging van de vaste bijdrage ad. f 95,- uit de bosbijdrageregeling, wil ik opmerken, dat de bosbe-

drijven die niet beschikken over kaprijp hout, vaak veroorzaakt door omloopverlenging, in verband met het uitvallen van de mijnhoutmarkt, van de verhoging van de herbeplantingsbijdrage niet zullen kunnen profiteren, zodat hun financiële problemen er niet door zullen verminderen.

In de bosbouw zal de beloning van de werknemers in de toekomst gaan plaatsvinden op basis van een functiejarensysteem. Thans geldt een systeem dat geen rekening houdt met functiejaren.

Werkgevers en werknemers hebben daarover binnen de hoofdafdeling Sociale Zaken van het Bosschap overeenstemming bereikt.

U bent hier vandaag bijeen om ook iets te vernemen van de bosbouw-excursie naar Amerika die een aantal leden dit voorjaar heeft gemaakt. Wij vinden het nog steeds jammer, dat wij niet als vereniging daaraan konden deelnemen.

Wij zullen ons nu moeten troosten met een relsverslag. Daarin zal zeker tot uitdrukking komen dat de reis een groot succes is geworden en dat dit slechts behaald kon worden door de deskundige en niet aflatende inzet van ir. G. Memelink, die wij daarom gaarne hartelijk dankzeggen.

Ik wens u een geslaagde dag toe en verklaar de 56e najaarsvergadering voor geopend.

GEVRAAGD:

Grote en kleine partijen

- ★ POPULIEREN
- ★ BEUKEN
- ★ EIKEN en
- ★ DENNEN RONDHOUT

Fa. Gebr. van Vilsteren,

houtverwerkende industrie, Postbus 296,
Zwolle, Tel. 05200-13364.